

Kapitali 9. KRÆFTI/CANCER

Paasissutissat, ukiumoortumik nalunaarummut matumunnga tunngaviutinneqartut tassaapput Danmarkimi Cancerregisteret i Sundhedsstyrelsenimii piffissami 2008-miit 2009-mut paasissutissat.

2008-mi kræfteqalersut amerlassusaat 170-iupput 2009-milu 171-iullutik. Taakkua innuttaasut 100.000-iugaangata 2008-mi 301,1-inut 2009-milu 304,3-nut naapertuupput.

Ukioqatigiiaani 40-niit 49-nut ukiulinni kræfteqalersutut paasineqartut angutitut sanilliullugit amerlanerupput, paarlattuanik 60-iniit 69-inut ukiulinni angutit arnanut sanilliullugit amerlanerusarlutik. Kalaallit Nunaanni ag-guaqatigiissillugu inuusarnerup sivikissusia kræfteqalersarnermik sunnerneqarsimaartarpoq, innuttaasummi inuusukaajutillutik toqusarmata, ukioqassutsillu qaffakkiartornera naapertorlugu kræfteqalersartut akulikinnerusarlutik.

Puakkut kræfteqarneq:

2008-mi paasineqartut katillugit 39-upput 2009-milu 33-ullutik.

Puakkut kræfteqalersarneq pingaartumik pujortartarnermik peqquteqartarpoq. Kalaallit Nunaanni innuttaasut inersimasut 60-70 %-ii pujortartartuupput, taamaattumik ilimagisariaqarpoq ukiuni tulliuuttuni puakkut kræfteqalersartut suli amerliartornissaat. Pinaveersaartitsinikkut pimoorullugu iliuuseqaraluaaraanniluunniit piffissaq sivikitsiq eqqarsaatigalugu taamatut ineriartortoqarnera allannguuteqartissinnaangilaa. Innuttaasunik missuilluni kisitsisit nutaat paasinarsisippaat innuttaasut pujortartarnermut isummiussarisartagaat allannguuteqariartortoq.

Naakkut kræfteqarneq:

2008-mi paasineqartut katillugit tallimaapput 2009-milu qulingiluaallutik. Kisitsisit taakkua aallaavigalugit imaaliillaannaq naliliisoqarsinnaangilaq, tamatumani ukiukkuutaartumik allannguuteqartarnerit taamaallaat pineqaannarsinnaammata.

Inalugarsuakkut erlukkullu kræfteqarneq:

2008-mi inalugarsuakkut kræfteqartut qulingiluat erlukkullu kræfteqartut qulit paasineqarput. 2009-mi inalugarsuakkut kræfteqartut arfinillit erlukkullu kræfteqartut tallimat paasineqarput.

Aalakoornartutortarnerup kingunerisaanik kræfteqarneq:

2008-mi tingukkat kræfteqarnernik paasinnittoqanngilaq, iggissakkut kræfteqartut qulit aqajaqqullu sanilequtaani qinersikkut kræfteqartut arfinillit paasineqarlutik. 2009-mi tingukkat kræfteqartut marluk paasineqarput, iggissakkut kræfteqartut arfinillit aqajaqqullu sanilequtaani qinersikkut kræfteqartut qulingiluat paasineqarlutik.

Iviangikkut kræfteqarneq:

2008-mi iviangikkut kræfteqartut 15-it 2009-milu iviangikkut kræfteqartut arfineq-marluk paasineqarput. Iviangikkullu kræfteqartarneq nunanut avannarlernut sanilliullugu Kalaallit Nunaanni suli ikinnerusarput.

Toqusaakkut kræfteqarneq:

Kalaallit Nunaanni kræfteqariaaseq akulikitsiq 2008-mi aqqaniullutik 2009-milu 17-iullutik. 23-t angutaapput tallimallu arnaallutik, ukiut taakkua marluk katinnerisaat.

Illissap paavatigut kræfteqarneq:

2008-mi illissap paavatigut kræfteqartut tallimaapput 2009-milu arfineq-pingasullutik. Ukiakkut 2007-imi aalajangiunneqarpoq, niviarisaaqqat 12-inik ukiullit HPV-mut akiuussuserneqartarnissaat neqeroorfigineqartarlernissaat.

Mannissakkut kræfteqarneq:

2008-mi arfineq-marluk 2009-milu arfineq-marluk paasineqarput.

Meeqqani kræfteqarneq:

2008-mi meeqqat marluk 2009-milu ataaseq paasineqarput.

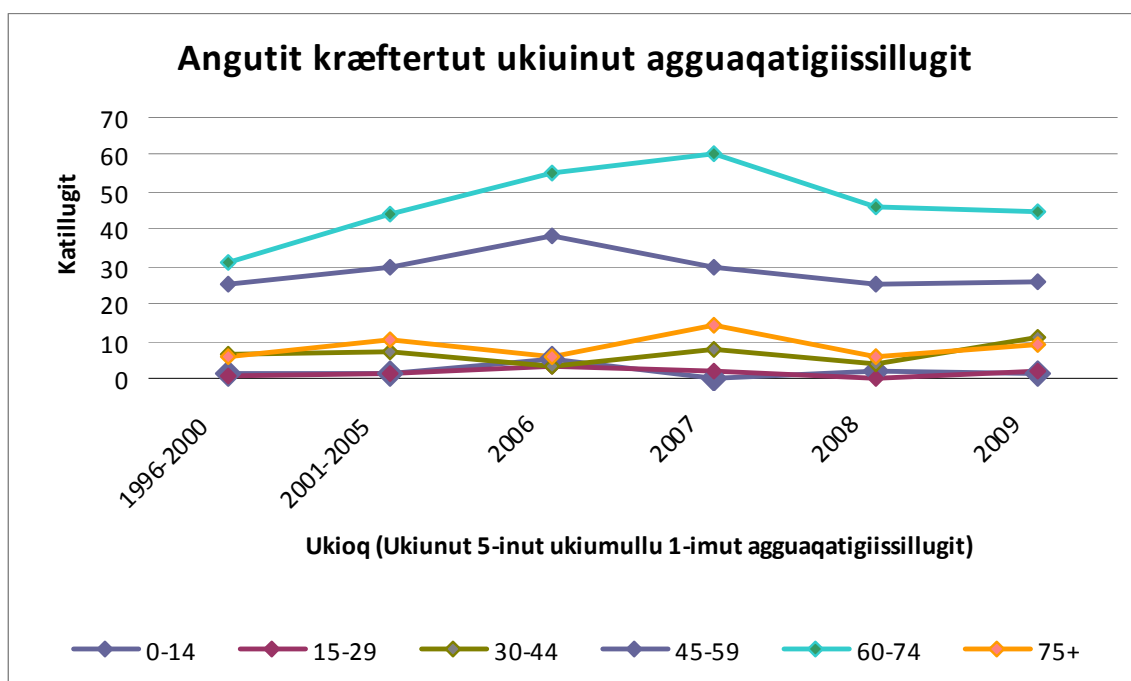
Kræfteqalernissamut pinaveersaartitsineq

Ataatsimut eqikkarlugu oqaatigineqartariaqarpoq, Kalaallit Nunaanni nappaateqalersarnerit affaat sinnerlugit pinaveersaartinneqarsinnaasut. Imaappoq, amerlassutsit ikilisinneqarnissaat ilimagineqarsinnaalluni ima-luunniit amerliartornerit annikillisinneqarsinaallutik, pujortartarneq aalakoornartortarnerullu pinaveersaartin-

neqarnissaa paasisitsiniutigineqarnissaaalu pimoorunneqalissappat, taamaalillunilu pujortartartut aalakoornar-tortortullu amerlassusiisa ikilisinneqarnissat anguneqassalluni.

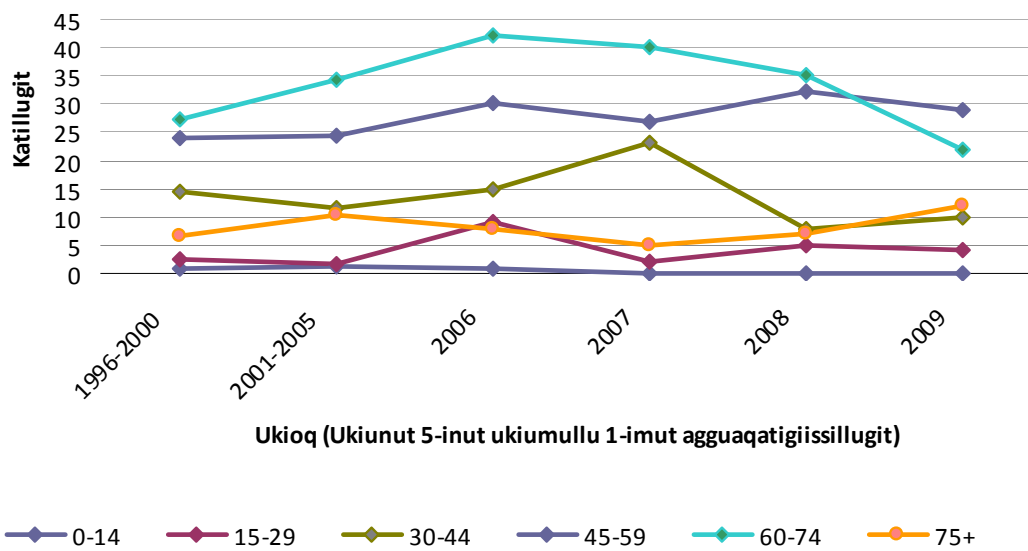
Illassutitut nerisarissaartarnissaq qasujaallisartarnissarlukræfteqariaatsit ilaannut sunniuteqarsinnaavoq.

Takussutissiaq 24	Kræfti Kalaallit Nunaanni, immikkut toqqakkat						
	Ukioq	1996-2000	2001-2005	2006	2007	2008	2009
Sumiiffiit aaliangersimasut							
Puanni		34	43	37	58	39	33
Inalugarsuarmi		12	13	14	11	9	6
Aqajaqqup sanilequtaani		7	9	11	7	6	9
Ivianginni		12	12	15	16	15	7
Iggissami		11	10	13	10	11	17
Illissap paavani		9	6	12	9	5	8
Aqajaqqumi		7	7	3	10	5	9
Kræfti tamarmi		147	178	215	212	170	171

Titartagaq 27

Arnat kræftertut ukiuinut agguaqatigiissillugit

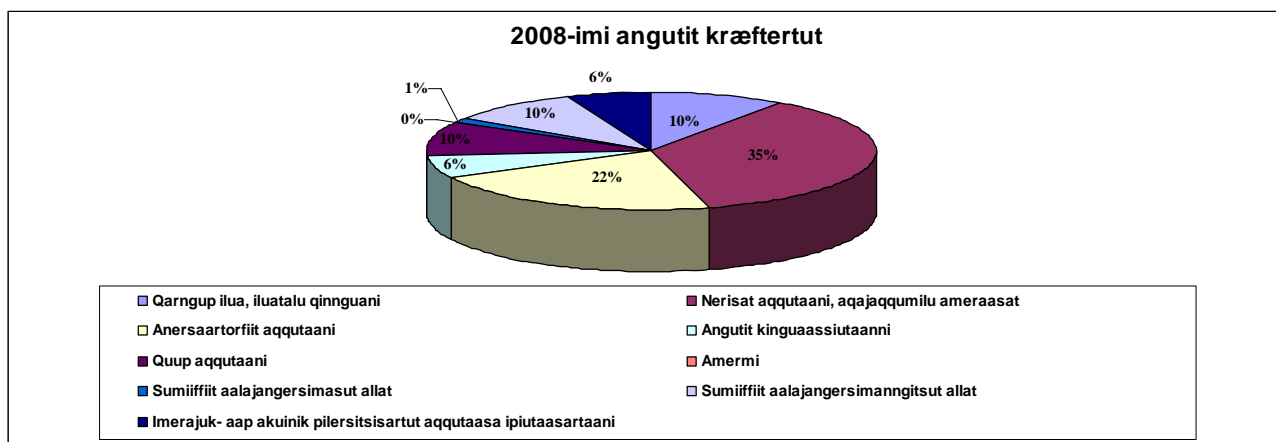
Titartagaq 28

Takussutissiaq 25	Puakkut kræfti Kalaallit Nunaanni											
	2006			2007			2008			2009		
Ukioq	♂	♀	Katillugit	♂	♀	Katillugit	♂	♀	Katillugit	♂	♀	Katillugit
Suiaassuseq												
15-29		1	1									
30-44								1	1			
45-59	8	3	11	9	4	13	5	7	12	5	3	8
60-74	13	8	21	20	19	39	7	15	22	12	5	17
75+	3	1	4	6		6	1	1	4	4	4	8
Katillugit	24	13	37	35	23	58	24	24	39	21	12	33

Takussutissiaq 26	Kalaallit Nunaanni illissap paavani kræfti, ukiuinut agguaqatigiissillugit					
	15-29	30-44	45-59	60-74	75+	Katillugit
Ukiut/ Ukioq						
2000-2004	1,4	2,6	0,8	0,8	0,2	5,8
2005		5	3	1		9
2006	4	5	1	2		12
2007		7		1	1	9
2008	2	1	1	1		5
2009	1	5	2			8

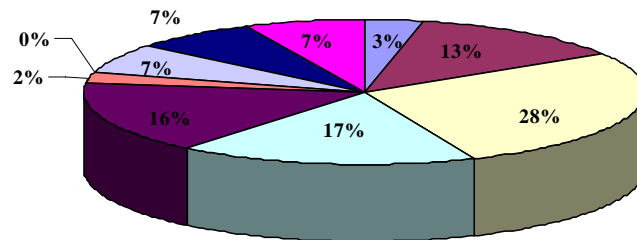
Takussutissiaq 27	Kalaallit Nunaanni mannissap aqutaani kræfti, ukiuinut agguaqatigiissillugit						
	0-14	15-29	30-44	45-59	60-74	75+	Katillugit
Ukiut/ Ukioq							
2000-2004			1,2	2	1,4		4,6
2005				2	2	2	6
2006	1		3	4		1	9
2007			2				2
2008			1	4	2		7
2009				3	3	1	7

Takussutissiaq 28	Meeqqani inuusuttunilu kræfti, ukiunut agguaqatigiissillugit									
	Ukiuq		2006		2007		2008		2009	
	Ukiut		0-14	15-29	0-14	15-29	0-14	15-29	0-14	15-29
Sumiiffiit aaliangersimasut										
Qinersit nuffiorfiini										1
Iggissami				1						
Aqajaqqumi										1
Inalugarsuarni						1				
Erlummi										1
Tingummi						1				
Puaat sulluarani, puaat aqqaataa avalequtaani, puaat torluani				1						
Saarnit, naggussallu nataqquanni				1						
Amermi milaat				1		1				
Aqajaqqumi ameraasat			1							
Assigiinngitsut, ipiusat ataqatigiissitsisut				1						
Illissap paavani				4				2		1
Illiasami								1		
Mannissaqarfinni			1							
Tartumi				1						
Qaratsami			1	1		1			1	2
Qiterarmi, niaqqumi sianiutit				1						
Toqquusaami, torluullu akornanni qinersit								1		
Tartup sanilequtaani							1			
Non-Hodgkin lymfom			1					1		
Aatsigut kræfti			2				1			
Katillugit			6	12	0	4	2	5	1	6

Titartagaq 29

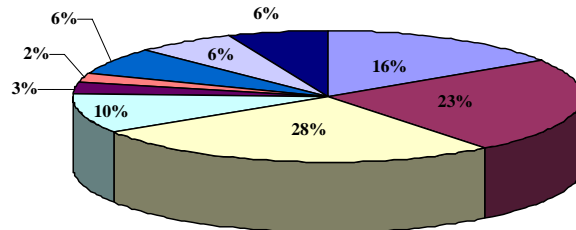
2008-imi arnat kræftertut

■ Qarngup ilua, iluatalu qinnguani	■ Nerisat aqquataani, aqajaqqumilu ameraasat
■ Anersaartorfiit aqquataani	■ Ivianginni
■ Arnat kinguaassiutaanni	■ Quup aqquataani
■ Amermi	■ Sumiiffiit aalajangersimasut allat
■ Sumiiffiit aalajangersimangitsut allat	■ Imerajuk- aap akuinik pilersitsisartut aqquataasa ipiutaasartaani

Titartagaq 30

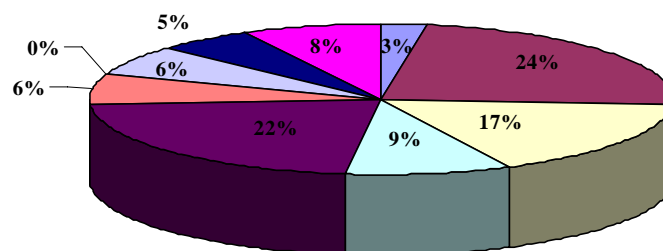
2009-imi angutit kræftertut

■ Qarngup ilua, iluatalu qinnguani	■ Nerisat aqquataani, aqajaqqumilu ameraasat
■ Anersaartorfiit aqquataani	■ Angutit kinguaassiutaanni
■ Quup aqquataani	■ Amermi
■ Sumiiffiit aalajangersimasut allat	■ Sumiiffiit aalajangersimangitsut allat
■ Imerajuk- aap akuinik pilersitsisartut aqquataasa ipiutaasartaani	

Titartagaq 31

2009-imi arnat kræftertut

■ Qarngup ilua, iluatalu qinnguani	■ Nerisat aqquataani, aqajaqqumilu ameraasat
■ Anersaartorfiit aqquataani	■ Ivianginni
■ Arnat kinguaassiutaanni	■ Quup aqquataani
■ Amermi	■ Sumiiffiit aalajangersimasut allat
■ Sumiiffiit aalajangersimangitsut allat	■ Imerajuk- aap akuinik pilersitsisartut aqquataasa ipiutaasartaani

Titartagaq 32